

Klasa:
Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće pučke pravobraniteljice za 2013. godinu – mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/14-09/16, urbroja: 65-14-03, od 1. travnja 2014. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću pučke pravobraniteljice za 2013. godinu daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da prihvati Izvješće pučke pravobraniteljice za 2013. godinu, koje je pučka pravobraniteljica podnijela predsjedniku Hrvatskoga sabora aktom, broja: P.P.U.-29-1-172/14-1, od 31. ožujka 2014. godine.

U odnosu na pojedine navode, primjedbe i prijedloge pučke pravobraniteljice Vlada Republike Hrvatske očituje se kako slijedi:

3.1. Pravosuđe

Vezano uz problematiku dugotrajnosti sudskih postupaka, povreda prava na pošteno suđenje te pritužbi na rad državnog odvjetništva i javnih bilježnika u Republici Hrvatskoj, Vlada Republike Hrvatske je suglasna s ocjenom da razina učinkovitosti hrvatskih sudova nije na zadovoljavajućoj razini, međutim istodobno se ističe i da je rezultat svih do sada poduzetih mjera radi poboljšanja učinkovitosti pravosuđa u zadnjih desetak godina rezultirao padom ukupnog broja neriješenih predmeta za 55,13%, a time i skraćanjem trajanja sudskih postupaka. Tako je broj neriješenih predmeta na dan 31. prosinca 2004. godine bio 1.640.182, a 31. prosinca 2013. njih 735.873. U odnosu na 31. prosinca 2012. godine kada je bilo ukupno 795.663 neriješenih predmeta, broj neriješenih predmeta na dan 31. prosinca 2013. godine predstavlja smanjenje od 7,5 %.

Mjere koje su se provodile s ciljem jačanja učinkovitosti pravosuđa u Republici Hrvatskoj s poduzimanjem kojih se i dalje nastavlja u bitnom su: izrada prijedloga organizacijskih i postupovnih zakona s ciljem jačanja učinkovitosti u radu sudova, delegacija predmeta s više radno opterećenih sudova na one manje radno opterećene, razvoj informatičkih alata u upravljanju sudskim predmetima, razvoj alternativnih načina rješavanja sporova i razvoj sustava besplatne pravne pomoći. Uz navedene, kontinuirano se poduzimaju i razne druge mjere.

Od brojčanih pokazatelja koji idu u prilog ove teze ističe se da je u 2013. godini bilo delegirano ukupno 29.567 predmeta, što je nešto manje u odnosu na 2012. godinu kada je delegirano 36.792 predmeta, ali opet osjetno više u odnosu na 2011. godinu u kojoj je bilo delegirano 6.132 predmeta. Tijekom 2013. godine donesen je novi Zakon o sudovima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu te Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći.

U 2013. godini s radom je počela i elektronska usluga Ministarstva pravosuđa e-Predmet kao javna i besplatna usluga strankama, punomoćnicima i drugim zainteresiranim osobama koje sudjeluju u sudskim postupcima koja omogućuje informiranje o tijeku i dinamici rješavanja predmeta u redovnom postupku i postupku po pravnom lijeku, na koji se način strankama omogućuje gotovo trenutni uvid u status svog predmeta, a sudovi se rasterećuju takvih upita te se njihovo vrijeme u većoj mjeri može posvetiti učinkovitijem rješavanju predmeta. Podaci koji su posjetiteljima dostupni kroz ovaj preglednik potječu iz Integriranog sustava za upravljanje sudskim predmetima – eSpisa, informacijskog sustava u kojem predmete vode općinski, trgovački i županijski sudovi. U ovom trenutku eSpisom su obuhvaćeni svi trgovački i županijski sudovi te 65 općinskih sudova.

S krajnjim ciljem povećanja učinkovitosti pravosuđa u tijeku je i rad na reorganizaciji pravosudnog sustava u Republici Hrvatskoj. U analizi koja je prethodila razradi ovog projekta utvrđivani su razlozi njegove nedovoljne učinkovitosti te je kao glavni uzrok ovog problema, kojeg nije moguće u potpunosti otkloniti provedbom do sada poduzimanih mjera, prepoznata izrazita neravnomjernost u radnoj opterećenosti sudova i sudaca.

Primjerice, u 2013. godini u kaznenoj grani sudovanja najopterećeniji po prilivu predmeta bio je Općinski kazneni sud u Zagrebu s 3032 predmeta (75,8 po sucu), a najmanje opterećen Općinski sud u Makarskoj sa 111 predmeta (15,8 po sucu). U građanskoj grani sudovanja najopterećeniji je bio Općinski građanski sud u Zagrebu s 82662 predmeta (612,3 po sucu), a najmanje opterećen Općinski sud u Glini s ukupnim prilivom od 354 predmeta (177 po sucu) odnosno Općinski sud u Našicama u kojem su na jednog suca otpadala 153 predmeta (ukupni priliv 766 predmeta). U prekršajnoj grani sudovanja najopterećeniji je bio Prekršajni sud u Zagrebu s 46977 predmeta (565 po sucu), a najmanje opterećen Prekršajni sud u Lastovu s jednim sucem i godišnjim prilivom od 85 predmeta.

Postojećim zakonodavnim rješenjima nije moguće otkloniti ovu neravnomjernost, a budući da se ravnomjerna radna opterećenost smatra temeljnim preduvjetom za ostvarivanje bitno bržih i boljih rezultata rada pravosuđa, u 2013. godini Ministarstvo pravosuđa počelo je rad na sveobuhvatnom projektu reorganizacije pravosudnog sustava koja će doprinijeti i ostvarivanju sudske zaštite unutar razumnih rokova te jačoj zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku temeljito je reformirana 2013. godine donošenjem novog Zakona o sudovima. Njime su uvedena sva detaljno postupovno razrađena pravna sredstva za zaštitu ovog prava, i to zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku koji se podnosi predsjedniku suda pred kojim je u tijeku postupak u kojem je nastala ova povreda i koji će u slučaju njegove osnovanosti odrediti rok za rješavanje predmeta, u pravilu ne dulji od šest mjeseci, te zahtjev za isplatu primjerene naknade zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku u slučaju da predmet ne bude riješen u određenom roku, a povodom kojeg će se ponovno odrediti rok za rješavanje predmeta te dosuditi primjerena naknada zbog povrede. U odnosu na 2012. godinu u kojoj je na ime naknade za povredu prava na suđenje u razumnom roku na teret državnog proračuna isplaćeno ukupno 36.459.794,49 kuna isplate po istoj osnovi u 2013. godini bitno su smanjene i iznosile su 27.004.055,48 kuna.

Neujednačena radne opterećenost i velik broj neriješenih predmeta koji opterećuju naš pravosudni sustav održavaju se i na duljinu trajanja sudskih postupaka. Parnični postupci u Republici Hrvatskoj u 2013. godini u prosjeku su trajali 667 dana (najduže na Općinskom sudu u Starom Gradu 1173 dana, Općinskom sudu u Splitu 985 dana i Općinskom građanskom sudu u Zagrebu 811 dana, a najkraće na Općinskom sudu u Daruvaru 210 dana). Kazneni postupci u prosjeku su trajali 179 dana, i to najduže na Općinskom sudu u Rijeci (712 dana), Općinskom sudu u Splitu (686 dana), a najkraće na Općinskom sudu u Bjelovaru (83 dana).

U svezi s navedenim ističe se i da je Zakonom o sudovima iz 2013. godine sucima izrijekom propisana obveza rješavanja predmeta redosljedom njihovog zaprimanja u sud, uz vođenje računa o predmetima koji su propisima određeni kao hitni, a povreda koje je obveze kroz Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću sankcionirana kao osnova za stegovnu odgovornost sudaca. Na opisani je način dodatno ojačana i odgovornost sudaca za učinkovitost njihovog rada, a osim njih razrađena je i odgovornost predsjednika sudova za učinkovitost rada sudova.

Također je Zakonom o sudovima kao posebna obveza suca propisana dužnost nadzora nad pravodobnim i potpunim unosom podatka o radu na predmetima u informatički sustav koji se primjenjuje u sudu, a dodatno su razrađene i odredbe o načinu raspoređivanja predmeta sucima u rad. Osiguranjem pune transparentnosti postupka raspoređivanja i dodjele predmeta u rad Zakonom o sudovima i odredbama Sudskog poslovnika smanjuju se i moguće zloporabe te utjecaji na donošenje sudskih odluka.

Slijedom navedenog, razvidno je da Ministarstvo pravosuđa u skladu sa svojim ovlastima u provedbi poslova pravosudne uprave kao poslovima osiguranja uvjeta za djelovanje sudbene vlasti sukladno odredbama članaka 71. i 72. Zakona o sudovima, a koji se prvenstveno odnose na izradu prijedloga zakona i drugih propisa za ustanovljavanje, nadležnost, sastav i ustrojstvo sudova te postupak pred sudovima, osiguranje materijalnih, financijskih, prostornih i drugih uvjeta za njihov rad te informatizaciju sudova, kontinuirano poduzima napore i koristi sve raspoložive mjere za unapređenje rada sudova, prvenstveno smanjenje broja neriješenih predmeta te skraćenje trajanja sudskih postupaka.

Među navedenim ovlastima propisane su i ovlasti Ministarstva pravosuđa za vršenje nadzora nad financijskim i materijalnim poslovanjem sudova te redovitim obavljanjem poslova u sudu i provođenjem Sudskog poslovnika, a posebno je propisana ovlast ispitivanja predstavnika građana na rad sudova koje se odnose na odugovlačenje sudskog

postupka te na ponašanje suca ili drugog djelatnika suda prema stranci u tijeku postupka ili obavljanja drugih službenih radnji. Identične nadzorne ovlasti Ministarstva prema državnim odvjetništvima propisane su Zakonom o državnom odvjetništvu.

U izvršavanju navedenih ovlasti Ministarstvo pravosuđa od sudova i državnih odvjetništava može tražiti izvješća i podatke, obaviti neposredan uvid u rad suda i tražiti izvješća o razlozima nepostupanja u pojedinom predmetu, kao i dostavu pojedinog predmeta na uvid te sa sudovima održati zajedničke sastanke radi razmatranja pitanja u svezi s obavljanjem sudbene vlasti i primjenom novih propisa.

U 2012. godini zaprimljeno je i obrađeno ukupno 1805 novih predstavki na rad sudova i državnih odvjetništava, a u 2013. godini njih 1535, iz čega je razvidno smanjenje broja pritužbi. Pored ispitivanja osnovanosti zaprimljenih predstavki Ministarstvo pravosuđa svoje nadzorne ovlasti izvršavalo je i kroz rad pravosudne inspekcije koja je u 2013. godini izvršila 25 neposrednih nadzora, dva više nego u 2012. godini (te 13 više u odnosu na 2011. godinu).

U odnosu na predstavke na rad javnih bilježnika ističe se da prema člancima 140. i 141. Zakona o javnom bilježništvu nadzor nad radom javnobilježničke službe vrše Ministarstvo pravosuđa i Hrvatska javnobilježnička komora. Zaprimljene pritužbe najviše se odnose na obračun javnobilježničke tarife, odnosno nagrada i troškova za javnobilježničke usluge te na postupanje javnih bilježnika u ostavinskim postupcima. Odredbama članka 162. Zakona o javnom bilježništvu propisana je nadležnost općinskih sudova na čijem je području sjedište javnog bilježnika za odlučivanje o sporovima o nagradi i naknadi troškova javnim bilježnicima, dok sukladno članku 249. stavku 3. Zakona o nasljeđivanju nadzor nad radom javnih bilježnika kao sudskih povjerenika također vrše nadležni općinski sudovi. Pritužbe koje se odnose na provedbu ovršnih postupaka također se odnose na sadržajnu pravilnost poduzetih radnji, o kojima također kroz postupak po prigovoru odlučuje nadležni općinski sud.

U odnosu na pritužbe na rad odvjetnika i Hrvatske odvjetničke komore kojih je u 2013. godini bilo ukupno 14 ističe se da prema odredbama Zakona o odvjetništvu Ministarstvo pravosuđa nema nadzornih ovlasti, već prati i proučava rad odvjetništva, u koju svrhu od Hrvatske odvjetničke komore može tražiti odgovarajuća izvješća i podatke, vodeći računa o samostalnosti i neovisnosti odvjetništva.

3.2. Prava nacionalnih manjina

U odnosu na preporuku pod rednim brojem 2., Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da planove prijma ne donose pojedina tijela državne uprave, nego Ministarstvo uprave, na temelju prikupljenih prijedloga tijela državne uprave, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, a vodeći računa o potrebama tih tijela i raspoloživim financijskim sredstvima. Ministarstvo uprave utvrđuje plan prijma u državnu službu u tijela državne uprave i stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske u kojem se, između ostalog, iskazuje i popunjenost radnih mjesta pripadnicima nacionalnih manjina te planira zapošljavanje potrebnog broja državnih službenika pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zastupljenosti, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/2002, 47/2010, 80/2010 i 93/2011) i zakonu kojim se uređuje sustav državne uprave. U Planu prijma u državnu službu u tijela državne uprave i stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske za 2012. i 2013. godinu planiran je prijam određenog broja

pripadnika nacionalnih manjina. Također Ministarstvo uprave pripremlilo je Prijedlog plana prijma za 2014. godinu i dostavilo Ministarstvu financija na prethodnu suglasnost, te je u navedenom Prijedlogu plana planiran prijam određenog broja pripadnika nacionalnih manjina.

U odnosu na preporuku pod rednim brojem 4., Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo uprave redovito prati stanje zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave te ima u planu donošenje novog plana prijma pripadnika nacionalnih manjina u državnu službu u tijela državne uprave po isteku važećeg Plana prijma pripadnika nacionalnih manjina u državnu službu u tijela državne uprave za razdoblje od 2011.-2014. godine, u slučaju neispunjenja zastupljenosti od 5,5%.

U odnosu na preporuku pod rednim brojem 6., Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da Ministarstvo uprave prilikom objave javnih natječaja i oglasa na internetskoj stranici upućuje tijela da u tekstu natječaja i oglasa obvezno navedu da je kandidat, koji ima pravo prednosti pri zapošljavanju sukladno članku 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, dužan u prijavi pozvati se na to pravo te ima prednost u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima, kao i da pored dokaza o ispunjavanju traženih uvjeta nije dužan dokazivati svoj status pripadnika nacionalne manjine.

3.3.1. Romska nacionalna manjina

Vezano uz navedeno poglavlje, ističe se da je Ministarstvo unutarnjih poslova značajno angažirano u provođenju mjera utvrđenih Akcijskim planom za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2013.-2015. godine.

Osim privremenog boravka iz ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode, kojim su pripadnici romske nacionalne manjine u nemalom broju slučajeva regulirali svoj status u Republici Hrvatskoj (u slučaju spajanja obitelji s hrvatskim državljaninom, kada nisu mogli dokazati dostatna sredstva za uzdržavanje i zdravstveno osiguranje ili je riječ o osobama koji dugi niz godina borave u Republici Hrvatskoj), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (Narodne novine, broj 74/2013), predviđeno je da se strancu, neovisno od pet godina zakonitog boravka, stalni boravak može odobriti pod povoljnijim uvjetima ako je rođen i od rođenja živi na području Republike Hrvatske, ali zbog opravdanih razloga na koje nije mogao utjecati, nije imao reguliran boravak.

3.3.3. Migranti, azil

Iskustva zemalja članica pokazuju da broj imigranata raste s pristupanjem neke zemlje Europskoj uniji. Tako je i broj tražitelja azila u Republici Hrvatskoj u porastu te je u 2013. godini 1226 stranaca izrazilo namjeru podnošenja zahtjeva za azil. Najviše stranaca došlo je iz Sirije (229), Afganistana (196) te Somalije (139). Usporedbe radi, 2004. godine, ukupno je 107 stranaca zatražilo azil. Iz podataka Ministarstva unutarnjih poslova, razvidno je kako je 2010. godine odobreno pet zahtjeva za azil, odnosno devet zahtjeva za supsidijarnu zaštitu, dok je 2013. godine odobreno sedam zahtjeva za azil i 16 zahtjeva za supsidijarnu zaštitu. U 2013. godini 1089 stranaca je podnijelo zahtjev za azil. Tijekom navedene godine donesene su 1235 odluke. Pritom ističemo da je od 1235 odluka za 985 osoba (80%) postupak obustavljen, jer su tražitelji azila odustali od zahtjeva ili su napustili Prihvatilište za tražitelje azila prije okončanja postupka azila (implicitno su odustali od zahtjeva). Od preostalih 250 odluka, u 46 postupaka zahtjev je odbačen, obzirom je sukladno dublinskom postupku

utvrđeno da je za preispitivanje zahtjeva za azil odgovorna druga država članica. Od preostale 204 odluke, za 25 osoba odobrena je zaštita (7 azila i 18 supsidijarnih zaštita).

U odnosu prema drugim državama članicama Europske unije napominje se da postoji razlika u načinu praćenja statističkih podataka, jer pojedine zemlje, za razliku od Republike Hrvatske, u svoje statističke podatke o postotku odobrenih zaštita uključuju i podatke o odobrenim boravcima iz humanitarnih razloga.

Vezano uz dio teksta koji se odnosi na prihvatilište za tražitelje azila, ističe se da su u Republici Hrvatskoj svi tražitelji azila smješteni u dva prihvatilišta, u Zagrebu, Sarajevska 41, kapaciteta 300 osoba i u prihvatilištu u Kutini, Sisačka 3, kapaciteta 100 osoba. Prihvatilišta svojim kapacitetima, standardima smještaja i programima zadovoljavaju sve europske standarde prihvata i smještaja tražitelja azila. Svim smještenim strancima osigurana je prehrana, medicinska i socijalna skrb. Tijekom prihvata tražitelja azila osiguran je prvi liječnički pregled te se tražiteljima azila daju upute koje se odnose na njihova prava i obveze tijekom postupka za dobivanje azila kao i korisne obavijesti o nevladinim udrugama koje im mogu pružiti besplatnu pravnu ili drugu pomoć. Te su upute na jezicima zemalja podrijetla tražitelja azila. U suprotnom, ako ne postoji uputa na odgovarajućem jeziku, tražitelju azila se te obavijesti priopćavaju u nazočnosti prevoditelja.

Prilikom smještaja posebna se pozornost poklanja ranjivim skupinama tražitelja azila, poslovno nesposobnim osobama, maloljetnicima, maloljetnicima bez pratnje, starijim i nemoćnim osobama, teško bolesnim osobama, osobama s invaliditetom, trudnicama, samohranim roditeljima te žrtvama mučenja, silovanja ili drugog nasilja. Ministarstvo unutarnjih poslova u suradnji s Ministarstvom socijalne politike i mladih organizira i provodi zaštitu ranjivih skupina tražitelja azila putem instituta posebnih skrbnika, koji štite interese i zastupaju tražitelje u postupku utvrđivanja prava na azil.

Suradnja sa lokalnom zajednicom i integracija tražitelja azila u lokalnu zajednicu organizirana je putem održavanja javnih tribina, sudjelovanja u kulturnim događanjima (izložba slika i dr. djela tražitelja azila u knjižnici „Dugave“, kao i sudjelovanje u sportskim manifestacijama).

Tijekom boravka u Prihvatilištu, uvažavaju se specifične, kulturološke, vjerske i običajne navike tražitelja azila, na način da je organizirana prehrana u restoranu prema prehrambenim navikama tražitelja, tako se poslužuje crveno meso, pileтина, puretina, riba (ne poslužuje se svinjsko meso). Također se poštuje poseban režim prehrane za vrijeme religijskih obreda (vrijeme Ramazana i sl.)

Vezano uz preporuku broj 11. Vladi Republike Hrvatske te Ministarstvu unutarnjih poslova, da dorade državnu migracijsku politiku tako da se veća pažnja usmjeri na ekonomske, socijalne i kulturne učinke migracijskih tokova te dosljednu provedbu mjera predviđenih Akcijskim planom za integraciju stranaca, ističemo da je u sklopu Migracijske politike Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2015. godine, tijekom 2013. godine imenovano Stalno povjerenstvo za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo. Navedeno Povjerenstvo imenovalo je Radnu skupinu čiji je zadatak bio identificirati probleme na području integracije migranata te izraditi akcijski plan za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava za razdoblje 2014. – 2015. godine. Vlada Republike Hrvatske je 25. srpnja 2013. godine donijela Akcijski plan za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih

prava u području integracije stranaca u hrvatsko društvo, za razdoblje od 2013. do 2015. godine.

Vezano uz preporuku broj 13. Ministarstvu unutarnjih poslova, da uključi potrebe specifičnih skupina azilanata (npr. trudnica, samohranih roditelja, osoba lišenih poslovne sposobnosti) u sustav skrbi za azilante, ukazuje se da, sukladno Zakonu o azilu (Narodne novine, br. 79/2007, 88/2010 i 143/2013) azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom ima pravo na socijalnu skrb, prema propisima kojima se uređuje područje socijalne skrbi hrvatskih državljana te je socijalna skrb azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u nadležnosti Ministarstva socijalne politike i mladih.

Službenici za integraciju, u Ministarstvu unutarnjih poslova, pomažu osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom u ostvarivanju njihovih prava, pa tako i prava iz sustava socijalne skrbi.

Vezano uz preporuku broj 15. Ministarstvu unutarnjih poslova, da uvažava specifične kulturološke, vjerske i običajne razlike i potrebe osoba u sustavu zaštite tijekom boravka u Prihvatilištu za tražitelje azila, napominje se da su, u cilju provođenja proaktivne politike sprječavanja diskriminacije, ksenofobije i rasizma putem medija i javnih kampanja, službenici Ministarstva unutarnjih poslova, sudjelovali na okruglim stolovima i tribinama u organizaciji Centra za mirovne studije i Hrvatskog crvenog križa koje su bile organizirane u svrhu upoznavanja i senzibiliziranja lokalne zajednice u odnosu na tražitelje azila u lokalnoj zajednici u Zagrebu i Kutini. U lipnju 2013. godine u suradnji s HCK i uredom UNHCR-a u Republici Hrvatskoj, organizirano je prigodno obilježavanje Dana izbjeglica u gradu Kutini i Zagrebu.

3.4. Obnova i stambeno zbrinjavanje

Vlada Republike Hrvatske napominje da Uredba o utvrđivanju statusa bivših nositelja stanarskih prava i članova njihovih obitelji, te uvjetima i postupku njihovog stambenog zbrinjavanja objedinjava rješenja bivših nositelja stanarskih prava i članova njihovih obitelji na i izvan područja posebne državne skrbi (Narodne novine, broj 133/2013).

3.5.1. Prebivalište

Vezano za prikupljanje podataka o prijavi prebivališta romske populacije, navedeno je da Ministarstvo unutarnjih poslova ne raspolaže podatkom o broju podnesenih zahtjeva za prijavu prebivališta Roma, jer se podaci vode samo o zahtjevima koji su pozitivno riješeni, napominje se da postupak prijave prebivališta nije upravni postupak, već je upravna radnja, te se po podnošenju prijave prebivališta ista odmah evidentira u slučaju nastanjenja osobe na određenom području. U slučajevima kada nadležno tijelo odmah ne evidentira prijavu prebivališta ili boravišta, dužno je osobi dostaviti pisanu obavijest da prijava prebivališta ili boravišta nije evidentirana u zbirci podataka o prebivalištu i boravištu. Protiv postupanja nadležnog tijela osoba može izjaviti prigovor načelniku policijske uprave, prema mjestu prijave prebivališta ili boravišta. O navedenim obavijestima vodi se službena evidencija. Problemi koji se odnose na statističko praćenje prijave prebivališta po etničkoj pripadnosti, postoje iz razloga što podnositelj prijave nije obavezan popuniti podatak o nacionalnoj pripadnosti u propisanom obrascu prijave prebivališta.

3.5.2. Državljanstvo

U dijelu Izvješća koji se odnosi na stjecanje hrvatskog državljanstva po pravnoj osnovi pripadnosti hrvatskom narodu, propisanoj odredbom članka 16. stavka 1. Zakona o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, br. 53/91, 28/92, 113/93 i 130/2011), navode se slučajevi pritužbi stranaca, kojima su zahtjevi za stjecanje hrvatskog državljanstva odbijeni s obrazloženjem da nisu dokazali pripadnost hrvatskom narodu. Ističe se kako se nedovoljno vrednuje okolnost da se podnositelji zahtjeva zbog straha za osobnu sigurnost nisu usudili javno isticati svoju pripadnost hrvatskom narodu u državama u kojima žive.

S tim u vezi, ukazuje se da je za stjecanje hrvatskog državljanstva po pravnoj osnovi pripadnosti hrvatskom narodu, odredbom članka 16. stavka 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu decidirano propisan način utvrđivanja pripadnosti hrvatskom narodu: ranijim deklariranjem o nacionalnoj pripadnosti u pravnom prometu, navođenjem pripadnosti hrvatskom narodu u pojedinim javnim ispravama, zaštitom prava i promicanjem interesa hrvatskog naroda i aktivnim sudjelovanjem u hrvatskim kulturnim, znanstvenim i sportskim udrugama u inozemstvu. Čak i prije 1. siječnja 2012. godine odnosno stupanja na snagu odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, broj 130/2011), kojima je dopunjena odredba članka 16. Zakona, na način da je propisan navedeni način utvrđivanja pripadnosti hrvatskom narodu u postupku stjecanja hrvatskog državljanstva, odluke Visokog Upravnog suda Republike Hrvatske i Ustavnog suda Republike Hrvatske potvrdile su da se za stjecanje hrvatskog državljanstva po navedenoj pravnoj osnovi traži da pripadnost hrvatskom narodu bude jasno izražena tijekom života podnositelja zahtjeva te da je stvarni dokaz pripadnosti nekom narodu deklariranje te pripadnosti u pravnom prometu.

Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da su neosnovane pritužbe građana o razlozima odbitka njihovih zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva po pravnoj osnovi pripadnosti hrvatskom narodu. Naime, Zakonom o hrvatskom državljanstvu dana je mogućnost da se nečija pripadnost hrvatskom narodu dokaže ne samo navođenjem te pripadnosti u pojedinim ispravama već i drugim materijalnim dokazima koji se odnose na ponašanje podnositelja zahtjeva usmjereno na zaštitu prava i promicanje interesa hrvatskog naroda te aktivno sudjelovanje u hrvatskim kulturnim, znanstvenim i sportskim udrugama u inozemstvu. Vlada Republike Hrvatske smatra da bi suprotno tumačenje navedenih odredbi Zakona o hrvatskom državljanstvu, dovelo do primitka u hrvatsko državljanstvo osoba koje ne ispunjavaju propisane zakonske pretpostavke. U svakom slučaju, podnositelj zahtjeva koji nije zadovoljan odlukom Ministarstva unutarnjih poslova o njegovom zahtjevu za stjecanje hrvatskog državljanstva, može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom i na taj način osigurati sudsku kontrolu zakonitosti donesenih upravnih akata.

Odredbama Zakona o hrvatskom državljanstvu i odredbama Zakona o strancima maksimalno su liberalizirani uvjeti za reguliranje stalnog boravka i stjecanje hrvatskog državljanstva osoba koje se u Republiku Hrvatsku vraćaju sukladno programu povratka ili obnove ili stambenog zbrinjavanja izbjeglica iz Republike Hrvatske.

Nadalje, u predmetnom Izvješću ukazuje se na dugotrajnost postupaka povodom zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva. S tim u vezi, ističe se da trajanje postupka za stjecanje hrvatskog državljanstva ovisi o svakom konkretnom slučaju, potpunosti dokumentacije koja se mora priložiti uz zahtjev te o sudjelovanju stranke u postupku i

njezinoj zainteresiranosti za okončanje postupka povodom podnesenog zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva.

Vezano uz primjenu odredbe članka 24. Zakona o hrvatskom državljanstvu, kojom je propisano da se zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva podnosi osobno, osim ako je riječ o osobi s invaliditetom, kada se može podnijeti putem zakonskog zastupnika ili ovlaštenog opunomoćenika, ističe se da je spomenuta odredba donesena kako bi se osobnim podnošenjem zahtjeva nedvojbeno utvrdio identitet stranke i spriječila zloupotreba mogućnosti podnošenja zahtjeva u ime druge osobe, kojih slučajeva je bilo u praksi, prije nego je navedena obveza propisana odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, broj 130/2011).

3.5.3. Boravak stranca

Vezano uz preporuke naznačene u Izvješću kojima se, između ostalog, predlaže da Ministarstvo unutarnjih poslova izmjenom Zakona o strancima propiše da se strancu tijekom postupka produžetka privremenog boravka, osim već priznatog prava na ostanak u državi do izvršnosti odluke o zahtjevu, priznaju i ostala prava koja proizlaze iz ranijeg statusa koji je prestao, osim ako je do dugotrajnosti vođenja postupka produžetka boravka došlo krivnjom podnositelja zahtjeva, napominje se da načelo zaštite stečenih prava proizlazi iz načela pravomoćnosti rješenja, koje označava da je postupak u određenoj upravnoj stvari završen te da se rješenje više ne može osporavati ni žalbom u upravnom postupku niti tužbom u upravnom sporu. Navedeno znači da se prava strancu ne mogu priznati temeljem ranijeg statusa koji je prestao, jer se radi o novom upravnom postupku u kojem se preispituje ispunjavanje zakonskih pretpostavki za usvajanje zahtjeva, pa se sadržaj izreke upravnog akta može realizirati tek nakon dovršenog upravnog postupka.

Također, u postupcima odobrenja stalnog boravka Ministarstvo unutarnjih poslova vezano je za postupanje i prethodno mišljenje Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje koji utvrđuje da li je stranac koji je imao prebivalište u Republici Hrvatskoj na dan 8. listopada 1991. godine, korisnik programa povratka ili obnove ili stambenog zbrinjavanja u Republici Hrvatskoj. Navedena kategorija stranaca, sukladno odredbi članka 94. stavku 1. točki 2. Zakona o strancima (Narodne novine, br. 130/2011 i 74/2013), pod povoljnijim uvjetima stječe pravo stalnog boravka u Republici Hrvatskoj, jer u tom slučaju ne trebaju ispunjavati uvjet od 5 godina zakonitog boravka u Republici Hrvatskoj.

3.7. Radni i službenički odnosi

U odnosu na preporuku pod rednim brojem 29., te navode da je postupajući po pritužbama utvrđeno kako rješenja o rasporedu zatečenih i preuzetih službenika nisu zakonito obrazložena, ukazuje se na činjenicu da Ministarstvo uprave, s obzirom na ograničene administrativne kapacitete, ne može osigurati provedbu nadzora nad svim rješenjima o rasporedu ili stavljanju na raspolaganje državnih službenika u tijelima državne uprave, posebno u dijelu koji se odnosi na valjano obrazloženje u smislu Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/2009). Vlada Republike Hrvatske napominje da se kontrola zakonitosti rješenja također osigurava u žalbenom postupku pred Odborom za državnu službu kao neovisnim tijelom te u postupku upravnog i inspeksijskog nadzora. Također, kroz odgovore na postavljene upite, te u okviru redovnog nadzora ili postupajući po predstavkama državnih službenika, Ministarstvo uprave upućuje tijela državne uprave na odredbe zakona i drugih propisa i način njihove pravilne primjene.

U odnosu na preporuku pod rednim brojem 30., ističe se da su interni oglasi za radna mjesta policijskih službenika, čelnika ustrojstvenih jedinica, raspisani i provedeni na temelju Zakona o policiji (Narodne novine, br. 34/2011 i 130/2012) kao posebnog zakona (članci 60. – 65. i članak 126.), a ne Zakona o državnim službenicima. Pritom se upućuje na odredbu članka 142. stavka 1. Zakona o državnim službenicima, prema kojoj Ministarstvo uprave provodi upravni nadzor nad primjenom toga Zakona i propisa donesenih na temelju istoga Zakona, ali ne provodi upravni nadzor nad primjenom posebnih zakona kojima su regulirana pitanja službeničkih odnosa u pojedinim upravnim područjima. Međutim, prema odredbama članka 142. stavaka 2. i 3. Zakona o državnim službenicima, upravna inspekcija u Ministarstvu uprave provodi inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o državnim službenicima, te drugih zakona i propisa koji se primjenjuju na državne službenike te njihova prava iz državne službe.

U odnosu na preporuku pod rednim brojem 31., upozorava se na činjenicu da Zakon o općem upravnom postupku ne utvrđuje povratno djelovanje (retroaktivnost) upravnog akta, dakle niti ne zabranjuje isto, slijedom čega je potrebno navedenu preporuku s tim u skladu preformulirati.

3.8.2. Diskriminacija po osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože odnosno nacionalnog podrijetla

Na str. 68 Izvješća navodi se da su "tijekom 2013. godine ukupno dva pripadnika romske nacionalne manjine bila uključena u javne radove kao mjeru Aktivne politike zapošljavanja".

Vlada Republike Hrvatske ističe da je iz dostupnih podataka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kroz mjeru "Javni radovi" zaposleno 717 osoba romske nacionalne manjine, od čega 241. žena.

3.11.2. Socijalno stanovanje

U okviru ovog poglavlja (str. 86) navedeno je i da su problemi oko provedbe pomoći za podmirenje troškova stanovanja sve češći i teži te da Ministarstvo socijalne politike i mladih i županije ne poduzimaju sve ovlasti kojima bi mogli potaknuti jedinice lokalne samouprave da provode Zakon o socijalnoj skrbi, kao i da se upravni nadzori nad zakonitošću rada jedinica lokalne samouprave uopće ne provode. Slijedom navedenih tvrdnji ističe se da se od siječnja 2014. godine provode upravni nadzori nad općinama i gradovima u obavljanju javnih ovlasti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su propisane Zakonom o socijalnoj skrbi, pa je tako do 18. travnja 2014. godine provedeno 8 upravnih nadzora u Zadru, Novoj Gradišci, Bjelovaru, Slavonskom Brodu, Pločama, Krapini, Pregradi i Benkovcu. U okviru provedenih nadzora utvrđeno je da se pravo na pomoć za troškove stanovanja priznaje samo dijelom ili se ne priznaje, osim u Slavonskom Brodu gdje je postupanje potpuno usklađeno sa Zakonom o socijalnoj skrbi. O utvrđenom stanju za svaki navedeni grad sačinjeno je izvješće s mjerama koje treba provesti radi daljnjeg zakonitog postupanja. Upravni nadzori će se i dalje kontinuirano provoditi prema godišnjem planu Sektora za nadzor i predstavke Ministarstva socijalne politike i mladih na način da se provode istovremeno s redovnim cjelovitim upravnim nadzorima u centrima za socijalnu skrb, a izvanredni nadzori ovisno o posebnim, opravdanim zahtjevima i saznanjima koja se prikupljaju kroz zaprimljene predstavke i informacije iz centara za socijalnu skrb.

Vežano za preporuku broj 44, napominje se da će Ministarstvo socijalne politike i mladih, koje je nadležno za koordinaciju provedbe Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti i izradu planova provedbe, voditi računa o pitanjima socijalnog stanovanja te osiguravanja uvjeta za dostojan život ranjivih skupina prilikom izrade provedbenog plana koji se izrađuje za trogodišnje razdoblje, vodeći pri tom računa o uključivanju svih dionika (Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, lokalna i područna (regionalna) samouprava, organizacije civilnog društva i drugih).

3.11.4. Beskućnici

U Izvješću se navodi se da Ministarstvo socijalne politike i mladih u suradnji sa svim županijama, velikim gradovima, općinama, domovima za starije i nemoćne osobe te domovima za psihički bolesne odrasle osobe kojima je osnivač Republika Hrvatska, izrađuje Objedinjeni plan zbrinjavanja beskućnika u ekstremnim zimskim uvjetima. Nadalje, navodi se i zakonska obveza velikih gradova i sjedišta županije da potiču i osiguravaju privremeni smještaj beskućnika u prihvatilištu/prenočištu i prehranu u pučkoj kuhinji. Također navedeni su i gradovi koji prema mišljenju Pravobraniteljice ovo ne osiguravaju i to Vukovar, Slavonski Brod, Koprivnica, Bjelovar, Virovitica, Krapina, Sisak, Požega, Gospić, Pazin, Čakovec i Dubrovnik (str. 89).

Slijedom navedenoga ističe se da su neki od navedenih gradova u okviru izvješća o zbrinjavanju beskućnika u ekstremnim zimskim uvjetima te o drugim oblicima skrbi koji se pružaju za ovu kategoriju građana, izvijestili Ministarstvo socijalne politike i mladih o poduzetim aktivnostima kako slijedi:

- Grad Slavonski Brod nema ustrojeno stalno prihvatilište za beskućnike, međutim u slučajevima niskih temperatura tijekom zimskog razdoblja osposobljava privremeno prihvatilište za smještaj beskućnika u Domu mjesnog odbora „J. J. Strossmayer“. Nositelj programa je Grad Slavonski Brod, a smještaj beskućnika vrši se u suradnji s Centrom za socijalnu skrb, policijom, Crvenim križem i Caritasom. U pripravnosti je 10 ležajeva, uz mogućnost osiguravanja dodatnih.
- Grad Virovitica je kroz vlastite stanove zbrinuo sve korisnike socijalne skrbi na području Grada Virovitice. Primjerice, Grad Virovitica je dogovorno s Centrom za socijalnu skrb u 2013. godini osigurao smještaj za dvije romske obitelji s više djece, davši im na korištenje prikladne objekte za stanovanje. Riječ je o obiteljima koje su živjele u neadekvatnim stambenim uvjetima (barakama) i koje nisu imale potrebnu dokumentaciju boravka u Republici Hrvatskoj. Nadalje, Grad Virovitica nema slobodnih stanova za dodjelu korisnicima, stoga pruža pomoć u plaćanju stanarine samcu ili obitelji koja s obzirom na materijalne prilike, nedaće ili druge okolnosti nije u stanju trenutno riješiti osnovnu potrebu stanovanja. Pomoć u plaćanju stanarine odobrava se uz savjetovanje sa nadležnim centrom za socijalnu skrb na period od najviše šest mjeseci.
- Grad Bjelovar osigurava uvjete za osnivanje prihvatilišta za beskućnike u suradnji sa župnim Caritasom.
- Grad Gospić od siječnja 2013. godine ima osiguran socijalni stan za privremeni smještaj u kriznim situacijama međutim na svom području nema beskućnika.
- Grad Pazin, već dugi niz godina nema beskućnika, a od 2004. godine Centru za socijalnu skrb daje na korištenje 6 stanova, u kojima je trenutno smješteno 11 osoba kojima je potreban nužni smještaj, odnosno 6 samaca i 2 obitelji. Grad nekim od navedenih korisnika plaća troškove stanovanja, povremeno dijeli jednokratne novčane pomoći, te prigodne pakete oko Božića i Uskrsa.

- Grad Dubrovnik ima u objektu hotela Vis 2 osnovano Privremeno prihvatilište za smještaj socijalno ugroženih osoba s područja Grada. U uređenje samog objekta uložena su značajna sredstva, a Grad u cijelosti podmiruje režijske troškove korisnika.

Osim navedenog, ističe se i činjenicu da Ministarstvo socijalne politike i mladih kroz natječaj za financiranje trogodišnjih programa i jednogodišnjih projekata podupire širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju organizacije civilnog društva. U odnosu na beskućnike, područje financiranja odnosi se na:

- 1) suradničke usluge kojima se osigurava reintegracija korisnika prihvatilišta za beskućnike u život zajednice; očuvanje svakodnevnih vještina i stjecanje novih vještina i kvalifikacija korisnika i njihovo uključivanje u društveno koristan rad ili zapošljavanje;
- 2) suradničke usluge podrške u procesu traženja rješenja za stanovanje ili trajno stambeno zbrinjavanje;
- 3) suradničke usluge i programe koji pridonose prevenciji problema beskućništva (ranoj identifikaciji rizika, brzim intervencijama radi zadržavanja zapošljavanja korisnika kojima prijeti rizik beskućništva ili pravodobnom i brzom otklanjanju uzroka koji mogu dovesti do problema).

Nadalje, na str. 88. i 89. navedeno je niz tvrdnji o pravima na zajamčenu minimalnu naknadu beskućnika, osiguranje privremenog stanovanja, prehrane, njege, nabavke prijeko potrebne odjeće i obuće, tvrdnji o upitnosti ostvarivanja jednakog opsega i kvalitete usluga beskućnicima budući da prihvatilišta/prenočišta/skloništa nemaju isti standard i kvalitetu, te upitnosti utvrđenih minimalnih uvjeta prije početka rada od strane nadležnih tijela. Isto tako navedeno je i da je Zakonom o socijalnoj skrbi iz 2013. godine preuranjeno regulirano da beskućnici koji su na privremenom smještaju nemaju pravo na zajamčenu minimalnu naknadu te je dana preporuka br. 49 kojom se Ministarstvu socijalne politike i mladih, preporuča da pokrene izmjenu Zakona o socijalnoj skrbi kako bi se omogućilo beskućnicima ostvarivanje zajamčene minimalne naknade iako su na privremenom smještaju, ako im se ne pružaju socijalne usluge s minimalnim standardom kvalitete koje bi im se trebale osigurati u okviru privremenog smještaja (str. 91.).

Slijedom navedenog, ističe se da je svrha zajamčene minimalne naknade pomoć osobi s nedostatnim приходima i imovinom za podmirenje osnovnih životnih potreba. Korisnici usluge smještaja, organiziranog stanovanja kao i privremenog smještaja u prihvatilištu kojima su u okviru ostvarenog smještaja zadovoljene osnovne životne potrebe, nemaju pravo na zajamčenu minimalnu naknadu. Međutim, ukoliko beskućniku u prihvatilištu nije osigurano zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, isti može ostvariti pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, što se utvrđuje u svakom pojedinom slučaju.

3.11.5. Obiteljsko pravna zaštita i skrbništvo

Na str. 91. te poglavlju 6. Sudjelovanje u izradi propisa (str. 171.), pravobraniteljica iznosi primjedbe vezane uz usklađivanje prijedloga Obiteljskog zakona, posebice u dijelu koji se odnosi na skrbništvo, s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom te dalje navodi da detaljno očitovanje o ovome daje Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom.

Vezano uz navedeno, ističe se da je institut skrbništva promijenjen u odnosu na zaštitu odraslih osoba lišenih poslovne sposobnosti s obzirom na to da Republika Hrvatska ima obvezu ne lišavati poslovne sposobnosti osobe s invaliditetom već poduzimati

odgovarajuće mjere usmjerene na osiguravanje potrebne pomoći osobama s invaliditetom. Odredbe o skrbništvu, nadalje, usklađene su s presudama Europskog suda za ljudska prava te dokumentima Vijeća Europe. Prema sadašnjim financijskim mogućnostima proračuna Republike Hrvatske, Konačnim prijedlogom obiteljskog zakona, provodi se djelomična reforma sustava skrbništva propisivanjem obveze djelomičnog lišenja poslovne sposobnosti i to samo u dijelovima u kojima je to doista potrebno za zaštitu prava štíćenika. Vezano uz navedeno ističe se da će Ministarstvo socijalne politike i mladih izraditi kriterije i dinamiku pokretanja postupaka vraćanja ili djelomičnog lišenja poslovne sposobnosti po regijama za svaki pojedini centar za socijalnu skrb. Ovo predstavlja prvu fazu potpune reforme instituta skrbništva koja pretpostavlja reguliranje skrbništva posebnim zakonom, ustroj skrbničkih sudova i skrbničkih agencija.

Nadalje u istom poglavlju navodi se i problem neplaćanja uzdržavanja djece. Pravobraniteljica ističe postupanje u slučajevima upućivanja građana u mogućnosti ostvarivanja besplatne pravne pomoći te davanje savjeta o mogućnostima ostvarivanja prava na privremeno uzdržavanje putem centara za socijalnu skrb. Ministarstvo socijalne politike i mladih uvažava preporuku br. 50 vezano uz nastavak reforme instituta skrbništva. Vezano uz preporuku br. 51 o informiranju roditelja o sadržajima roditeljske skrbi, posebice uzdržavanja djeteta od strane centara za socijalnu skrb ističe se da u situacijama kada centri za socijalnu skrb prime pravomoćnu sudsku presudu, rješenje o privremenoj mjeri ili nagodbu o uzdržavanju djeteta, sukladno odredbi članka 237. Obiteljskog zakona, u pisanom obliku, obavještavaju roditelja s kojim dijete živi te roditelja obveznika uzdržavanja o pravima i dužnostima iz uzdržavanja maloljetnog djeteta ili djeteta nad kojim roditelji ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti. Obavijest sadrži i upozorenje na posljedice neispunjavanja obveze uzdržavanja.

3.12. Ovrhe

Dostava ovršnog rješenja i pravomoćnost

Rješenje o ovrsi dostavlja se ovrhovoditelju i ovršeniku sukladno pravilima o dostavi propisanim Ovršnim zakonom (Narodne novine, br. 112/2012 i 25/2013), odnosno Zakonom o parničnom postupku (Narodne novine, br. 148/2011 i 25/2013) čije odredbe se sukladno odredbi članka 19. Ovršnog zakona na odgovarajući način primjenjuju u ovršnom postupku, ako Ovršnim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Protiv rješenja o ovrsi koje je doneseno na temelju vjerodostojne isprave može se podnijeti prigovor u roku od osam dana. Prigovor se podnosi javnom bilježniku koji je izdao pobijano rješenje.

Ovrha određena na temelju vjerodostojne isprave provodi se tek nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi. Potvrdu o pravomoćnosti i ovršnosti rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave stavlja javni bilježnik koji ga je donio, na zahtjev ovrhovoditelja, kada u roku od osam dana od isteka roka za prigovor, isti ne primi. Javni bilježnik može staviti potvrdu o pravomoćnosti i ovršnosti i kada je prigovor podnesen u roku od osam dana od isteka roka za prigovor ako ocijeni da očito nije pravodoban.

O pravodobnom i dopuštenom prigovoru odluku donosi nadležni sud.

Presuda postaje pravomoćna istekom roka za žalbu, sud izdaje potvrdu o pravomoćnosti i ovršnosti.

Uloga FINA-e u ovršnom postupku

Ovršnim zakonom, propisano je kako se rješenjem o ovrsi na novčanoj tražbini po računu nalaže Agenciji da banci izda nalog da iznos za koji je ovrha određena prenese sa svih ovršenikovih računa koji se vode pod njegovim osobnim identifikacijskim brojem na račun koji je određen u rješenju o ovrsi. To rješenje ima učinak rješenja o ovrsi kojim su određeni zapljena novčane tražbine i prijenos radi naplate. Rješenje o ovrsi istodobno će se dostaviti Agenciji, ovrhovoditelju i ovršeniku. Ako po dostavi naloga Agencije na računima ovršenika nema novčanih sredstava u visini potrebnoj za naplatu tražbine u cijelosti banka će prema nalogu Agencije zabraniti raspolaganje novčanim sredstvima po računima i oročenim novčanim sredstvima ovršenika do visine određene u nalogu Agencije, sve do novoga naloga Agencije.

Ako se ovršeniku uplaćuju primanja i naknade iz članka 172. ili iznosi koji su izuzeti od ovrhe iz članka 173. ovoga Zakona, ovršenik je o tome dužan obavijestiti Agenciju. Ako se primanja i naknade iz članka 172. ili iznosi koji su izuzeti od ovrhe iz članka 173. ovoga Zakona uplaćuju ovršeniku putem banke, banka je dužna po nalogu Agencije ovršeniku otvoriti poseban račun. O otvaranju posebnog računa banka je bez odgode dužna obavijestiti Agenciju, a Agencija uplatitelje koji su dužni izvršiti uplatu na poseban račun. Banka ne naplaćuje naknadu za otvaranje, vođenje i zatvaranje posebnog računa.

Zastara

Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/2005, 41/2008 i 125/2011) propisano je kako zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze. Zastara nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze. Sud se neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao. Zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano. Zastara nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena. Tražbine zastarijevaju za pet godina ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare. Potraživanje za komunalnu naknadu zastarijeva istekom jedne godine od dospelosti.

Ovršenik može prigovor zastare istaknuti u prigovoru protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave i u žalbi protiv rješenja o ovrsi na temelju ovršne isprave.

Izuzimanje od ovrhe

Odredbom članka 172. Ovršnog zakona propisano je koji su dijelovi plaće i ostalih stalnih primanja izuzeti od ovrhe: primanja po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju, primanja po osnovi socijalne skrbi, primanja po osnovi privremene nezaposlenosti, primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drukčije određeno, primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima, naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja te za tražbine naknade

štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika, primanja po osnovi odličja i priznanja, roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno i ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Ograničenje ovrhe

Odredbom članka 173. Ovršnog zakona propisano je da kada se ovrha provodi na plaći ovršenika ili drugom stalnom novčanom primanju, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj, a ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, iznos u visini od jedne polovine prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj, osim u slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta u kojem slučaju je od ovrhe izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za proteklu godinu. Ako ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine plaće ovršenika, a ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, iznos u visini jedne polovine netoplaće ovršenika. Prosječna netoplaća jest prosječan iznos mjesečne netoplaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u Republici Hrvatskoj, za razdoblje siječanj – kolovoz tekuće godine, koju je dužan utvrditi Državni zavod za statistiku i objaviti je u Narodnim novinama, najkasnije do 31. prosinca te godine. Tako utvrđeni iznos primjenjivat će se u idućoj godini.

Odredbe članka 173. ovoga Zakona primjenjuju se i na ovrhu na naknadi umjesto plaće, naknadi za skraćeno radno vrijeme, naknadi zbog umanjenja plaće, mirovini, plaći vojnih osoba te na primanja osoba u pričuvnom sastavu za vrijeme vojne službe i na drugom stalnom novčanom primanju civilnih i vojnih osoba. Ovrha na primanju invalida po osnovi novčane naknade za tjelesno oštećenje i doplatak za tuđu pomoć i njegu može se provesti samo radi naplate tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, i to do iznosa od jedne polovice toga primanja.

Od ovrhe mogu biti izuzeta i neka druga primanja koja su posebnim zakonima propisana kao primanja izuzeta od ovrhe. U svakom takvom slučaju primjenjuju se odredbe posebnog propisa, a stručna mišljenja o tim propisima daje nadležni stručni nositelj svakog pojedinog propisa.

Ovrha na nekretnini

Odredbama Ovršnog zakona propisano je da je za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na nekretnini i za provedbu te ovrhe mjesno nadležan sud na čijem se području nekretnina nalazi. Ovrha na nekretnini provodi se zabilježbom ovrhe u zemljišnoj knjizi, utvrđenjem vrijednosti nekretnine, prodajom nekretnine i namirenjem ovrhovoditelja iz iznosa dobivenoga prodajom. Vrijednost nekretnine sud utvrđuje zaključkom po slobodnoj ocjeni nakon održanog ročišta na kojemu će strankama biti omogućeno da se o tome izjasne te da prilože odgovarajuće pisane dokaze. Podatke o stanju na tržištu nekretnina sud može zatražiti

i od porezne uprave, ako ocijeni da je to potrebno. Vrijednost nekretnine sud utvrđuje zaključkom o prodaji.

Nekretnine koje ne mogu biti predmet ovrhe

Ne mogu biti predmet ovrhe poljoprivredno zemljište i gospodarske zgrade poljodjelca u opsegu potrebnom za njegovo uzdržavanje i uzdržavanje članova njegove uže obitelji te drugih osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.

Troškovi ovršnog postupka

Odredbama Ovršnog zakona propisano je kako troškove postupka u vezi s određivanjem i provedbom ovrhe i osiguranja prethodno snosi ovrhovoditelj, odnosno predlagatelj osiguranja. Ovrhovoditelj, odnosno predlagatelj osiguranja dužan je troškove postupka predujmiti u roku koji sud odredi. Sud će obustaviti ovrhu, odnosno osiguranje ako troškovi ne budu predujmljeni u tomu roku, a bez toga se ovrha ili osiguranje ne mogu provesti. Ako u roku ne budu predujmljeni troškovi o kojima ovisi poduzimanje neke radnje o kojoj ne ovisi provedba ovrhe, ta se radnja neće provesti.

Troškove po završetku postupka koje odredi sud ili javni bilježnik, snosi stranka koja nije uspjela u postupku, sukladno Zakonu o sudskim pristojbama, Javnobilježničkoj tarifi i Odvjetničkoj tarifi.

Promjena sredstva i predmeta ovrhe

Ako se pravomoćno rješenje o ovrsi ne može provesti određenim sredstvom ili na određenom predmetu ovrhe, ovrhovoditelj može radi namirenja iste tražbine predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe. U tom slučaju sud će donijeti novo rješenje o ovrsi i nastaviti ovrhu na temelju tog rješenja. Ovrha koja je određena prijašnjim rješenjem o ovrsi obustaviti će se ako ovrhovoditelj povuče ovršni prijedlog, ili ako se ispune drugi zakonom predviđeni razlozi. Ovrha će se obustaviti ako ovrhovoditelj u roku od dva mjeseca od obavijesti suda o nemogućnosti provedbe ovrhe ne podnese prijedlog za promjenu predmeta i sredstva ovrhe.

Nadalje, uzimajući u obzir vrijeme u kojem živimo, vrijeme kada teret krize snažno i kontinuirano pritišće gospodarstvo, te sve veći broj građana koji su, bilo zbog gubitka posla ili smanjenih prihoda, odnosno prethodnog relativno lako dostupnog i primamljivog zaduživanja, dovedeni u situaciju nemogućnosti plaćanja svojih obveza, a uvažavajući pri tom činjenicu da je ovršni postupak, postupak prisilnog ostvarenja, Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona nastoji se, u postupku ovrhe omogućiti ovršeniku dostatno vrijeme za rješavanja svojih osnovnih potreba i na taj način ojačati zaštita njegovog dostojanstva.

Jedna od novina koja se predlaže ovim Prijedlogom zakona je ovršenikov prijedlog za ovrhu na drugom predmetu ovrhe. Naime, iako je osnovnim odredbama Ovršnog zakona propisano da će se pri provedbi ovrhe paziti da ovrha bude što manje nepovoljna za ovršenika, u praksi se događalo da se ovršeniku zbog manjeg iznosa duga provodi ovrha na nekretnini čija je vrijednost nerazmjerna dugu. Zbog otklanjanja takvih "nepravednih" ovrha predloženom odredbom se uvodi mogućnost da ovršenik u zakonom propisanim rokovima i predloži drugi predmet ovrhe iz čije vrijednosti će se moći podmiriti ovrhovoditeljevo

potraživanja. Odluku o promjeni predmeta ovrhe donosi sud uz ispunjenje pretpostavki određenih zakonom.

U dijelu odredbi Ovršnog zakona koje se odnose na ovrhu na nekretninama, predložene su odredbe članaka 51. i 52. koje predstavljaju još jednu novinu – uvođenje statusa najmoprimca za određeno razdoblje. U slučaju kada prodana nekretnina predstavlja nekretninu u kojoj ovršenik stanuje i koja je nužna za zadovoljenje osnovnih stambenih potreba ovršenika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati, ovršeniku se daje pravo korištenja prodane nekretnine određeno razdoblje uz određene zakonom propisane pretpostavke. Predloženom odredbom ovršenik ima jasne informacije o trenutku iseljenja, a ovrhovoditelj o trenutku kada će mu takva kupljena nekretnina biti predana.

Novina je da se u cilju zaštite najranjivije skupine društva – djece, dopunom članka 172. predlaže se izuzeće od ovrhe iznosa za uzdržavanje djeteta uplaćenog na poseban račun kod banke te dara za djecu. Isto tako, od ovrhe se izuzimaju iznosi naknade troškova za službeno putovanje.

3.14. Zdravlje

Na str. 97. Izvješća naveden je velik broj pritužbi građana na rad Hrvatske komore medicinskih sestara i Hrvatske liječničke komore vezano uz primjenu Zakona o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija (Narodne novine, br. 124/2009 i 45/2011). U Izvješću se navodi da je nacionalna kontakt točka Nacionalni ENIC/NARIC ured dužna oformiti bazu podataka i izdati vodič o općem sustavu priznavanja kvalifikacija u pisanom i elektronskom obliku. U Izvješću je također navedeno da prema odgovoru Agencije za znanost i visoko obrazovanje, komore i druga nadležna tijela nisu odredile osobe čija je zadaća popunjavati podatke. Nadalje, navodi se da je iz dostavljenih podataka Agencije razvidno da Hrvatska komora medicinskih sestara i Hrvatska liječnička komora nisu od 1. srpnja 2013. godine donijele niti jedno rješenje u postupku priznavanja inozemnih stručnih kvalifikacija, iako u hrvatskom zdravstvenom sustavu nedostaje 4000 liječnika i 13000 medicinskih sestara.

Ministarstvo zdravlja zatražilo je očitovanje od Hrvatske liječničke komore i od Hrvatske komore medicinskih sestara. Komore su imenovale osobe zadužene za popunjavanje baze podataka reguliranih profesija i to na inicijativu komora.

Zakonom o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija, Republika Hrvatska prihvatila je pravnu stečevinu Europske unije iz područja priznavanja kvalifikacija, točnije u svoj je pravni i obrazovni sustav ugradila odredbe Direktive 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija (u daljnjem tekstu: Direktiva). Direktiva propisuje tri sustava priznavanja kvalifikacija na Unutarnjem tržištu: opći sustav priznavanja stručnih kvalifikacija, priznavanje stručnog iskustva i koordinaciju minimalnih uvjeta osposobljavanja za regulirane profesije. Pet od deset zdravstvenih djelatnosti (profesija) reguliranih u Republici Hrvatskoj ulazi u sustav priznavanja koordinacijom minimalnih uvjeta osposobljavanja (priznavanje automatizmom).

Hrvatska liječnička komora primila je od 1. srpnja 2013. godine 22 zahtjeva za priznanjem inozemne stručne kvalifikacije od čega je 45% zahtjeva hrvatskih državljana školovanih izvan država potpisnica Europskog gospodarskog prostora, a 7% zahtjeva EU državljana školovanih u Europskoj uniji. S obzirom da su zahtjevi bili nepotpuni, kandidati

su pozvani da dopune svoje zahtjeve. Nadalje Hrvatska liječnička komora omogućila je državljanima trećih država posjedovanje privremenog odobrenja za samostalan rad u trajanju izdane radne dozvole. Većina kandidata radi na toj osnovi u sustavu zdravstvene zaštite. Hrvatska liječnička komora je održala i konferenciju na temu nedostatka liječnika i tražila je donošenje Nacionalne strategije borbe protiv nedostatka liječnika.

Hrvatska komora medicinskih sestara je od 1. srpnja 2013. godine, na temelju primljenih potpunih zahtjeva za priznanjem inozemnih stručnih kvalifikacija, izdala tijekom 2013. godine po provedenom općem sustavu priznanja (usporedba obrazovnog programa i donošenje rješenja o zahtjevu kandidata) 144 rješenja, 74 privremenih rješenja nakon pozivanja kandidata da odabere dopunsku mjeru koju su odabrali i 5 rješenja o priznavanju inozemne stručne kvalifikacije nakon provedene dopunske mjere. U sustavu priznavanja kvalifikacija automatizmom doneseno je 8 rješenja. Kod nepotpunih zahtjeva svi kandidati su obaviješteni o vođenju postupka (usporedba obrazovnog programa i donošenje rješenja o zahtjevu kandidata) i zatražena je dopuna dokumentacije.

Nadalje, na podatak u Izvješću od Agencije za znanost i visoko obrazovanje o manjku liječnika i medicinskih sestara Vlada Republike Hrvatske očituje se da je podatak o manjku 4000 liječnika i 13000 medicinskih sestara preuzet je od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i dobiven na temelju ugovorenih postelja u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti. Moguće je primijeniti i druge kriterije prilikom izračuna manjka. Standard broja liječnika na 100.000 stanovnika u zemljama Europske unije iznosi 350, a u Hrvatskoj on iznosi 270 na 100.000 stanovnika. Stoga, potrebno je dobro utvrditi kriterije prema kojima bi se izračunao potreban broj liječnika. Je li to prosjek koji se zahtjeva u Europskoj uniji, je li to broj prema broju postelja, je li to potreban standard struke i slično? Standard definira broj stručnjaka pojedine struke prema broju stanovnika, a nedostatno je pedijatar, anesteziolog o kojima ovisi kirurški tim, kirurga, internista, radiologa, reumatologa te psihijatar. Ako su neke bolesti učestale ili predstavljaju financijski teret, tada je potrebno predvidjeti dovoljan broj specijalista. Podatak o liječnicima koji odlaze u mirovinu je lako utvrditi, dok nije moguće utvrditi točan odljev liječnika radi odlaska u inozemstvo. Sloboda kretanja je temeljno pravo u Europskoj uniji, i u svrhu lakše mobilnosti države članice uzajamno priznaju kvalifikacije čime se administrativno pojednostavljaju postupci priznavanja za Europsko gospodarsko područje.

Strani državljani koji žele obavljati profesiju u Republici Hrvatskoj, a svoje su kvalifikacije stekli izvan Europskog gospodarskog područja, trebaju provesti postupak priznavanja kvalifikacije i ispuniti minimalne uvjete obrazovanja propisane Zakonom o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija. Minimalni uvjeti obrazovanja koordinirani su na cijelom Unutarnjem tržištu Europske unije. Republika Hrvatska je u obrazovnom sustavu uskladila kriterije studija i obrazovanja sukladno minimalnim uvjetima obrazovanja propisanim Zakonom o reguliranim profesija i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija. Neovisno o navedenom manjku, Republika Hrvatska je obvezna provoditi preuzete obveze tijekom pregovora Republike Hrvatske i Europske unije te jamčiti da osobe kojima se u Republici Hrvatskoj dodjeljuje akademsko i stručno nazivlje te osobama kojima se priznaje akademska i stručna kvalifikacija imaju zadovoljene minimalne uvjete obrazovanja propisane na području Europskog gospodarskog područja.

Na str. 98. Izvješća, pod podnaslovom Priziv savjesti, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na netočan podatak gdje se navodi pravo na priziv savjesti kod eutanazije i

potpomognutog suicida. Međutim, eutanazija i pomaganje suicida u Republici Hrvatskoj nisu uopće dozvoljeni.

Na str. 98. Izvješća, pod podnaslovom Palijativna skrb, u tekstu postoji nekoliko netočnih navoda. U tijeku je uspostava sustavne podrške palijativnim bolesnicima i njihovoj obitelji. Liječnici obiteljske medicine odlaze u palijativne kućne posjete kao oblik aktivne skrbi za palijativne bolesnike i usko surađuju sa patronažnom službom i ustanovama za zdravstvenu njegu bolesnika u zbrinjavanju palijativnog bolesnika. Vezano uz stacionarnu palijativnu skrb, ugovaraju se palijativne postelje, sukladno Mreži javne zdravstvene službe (Narodne novine, br. 101/2012 i 31/2013).

Stacionarna palijativna skrb u županijama nije novi organizacijski oblik u palijativnoj skrbi, jer se djelatnost palijativne skrbi u pojedinim bolničkim zdravstvenim ustanovama obavljala i prije donošenja Strateškog plana razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2016. godine. Palijativna skrb na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti provodi se u Specijalnoj bolnici za produženo liječenje Novi Marof, Specijalnoj bolnici za produženo liječenje Duga Resa, Općoj bolnici „Hrvatski ponos“ Knin, Psihijatrijskoj bolnici „Sveti Rafael“ Strmac. U Mreži javne zdravstvene službe predviđene su 192 postelje za palijativnu skrb u bolničkim zdravstvenim ustanovama. Nadalje, stacionarni oblik palijativne skrbi na primarnoj razini pruža Ustanova za palijativnu zdravstvenu skrb Hospicij „Marija Krucifiksa Kozulić“ u Rijeci. Nacionalnim planom razvoja kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolnica, klinika i općih bolnica u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2016., za kojeg je u tijeku javna rasprava, planira se dodatno povećanje posteljnih kapaciteta za palijativnu skrb u županijskim bolničkim zdravstvenim ustanovama, posebice u regijama koje trenutačno nemaju dovoljno bolničkih postelja za navedenu djelatnost (npr. Slavonija).

Budući da je Strateški plan razvoja palijativne skrbi usvojen od Vlade Republike Hrvatske 27. prosinca 2013. godine, tijekom 2014. pristupilo se izradi izmjena i dopuna Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine, br. 150/2008, 71/2010, 139/2010, 22/2011, 84/2011, 12/2012, 70/2012, 82/2013, 159/2013 i 22/2014) i Pravilnika o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti (Narodne novine, br. 61/2011 i 128/2012), zbog stvaranja pravnog okvira za uspostavu organizacijske mreže palijativne skrbi. Trenutačno se ugovaraju pilot projekti do donošenja nove Mreže javne zdravstvene službe koje će sadržavati nove organizacijske oblike palijativne skrbi, koji će se ugovarati sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Time palijativni pacijenti ne ostaju bez potrebne skrbi, već se ona naprotiv unaprjeđuje i sustavno uspostavlja.

3.15. Diskriminacija u području zdravlja

Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo zdravlja kontinuirano radi na provedbi Nacionalnog programa suzbijanja HTV/AIDS infekcije koje uključuje i osiguranje odgovarajućeg oblika liječenja za osobe koje su HIV pozitivne.

3.17. Diskriminacija u području i temeljem obrazovanja

Na str. 108. Izvješća problematizira se dio koji se tiče zapošljavanja studenata nakon završetka studija, te se u navedenom kontekstu ističe neprilagođenost Pravilnika o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu, odnosno, njegova neusklađenost s izmjenama Zakona o odgoju i

obrazovanju u osnovnim i srednjim školama. Iako se ne navodi na koje se sve studijske programe odnosi, pravobraniteljica je kao primjer istaknula da su studenti Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu nezapošljivi te je kao poseban problem istaknula studente/diplomante Kroatologije.

U vezi s navedenim ističe se kako postoji mogućnost da diplomanti tih studija, čak i kada se donese novi Pravilnik, neće moći raditi u školama, ponajprije zbog razlika u studijskim programima i nestjecanju kompetencija nužnih za rad u školi. Razlog zašto taj posao mogu raditi kroatisti, a ne kroatolozi uzrokovana je upravo tom razlikom, a ne ponešto izmijenjenim nazivom.

Na str. 109. Izvješća potrebno je ispraviti godinu uvođenja bolonjskog sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj tako da umjesto 2001. stoji 2005. godina, s obzirom da su se navedene godine počeli provoditi studijski programi usklađeni s bolonjskim procesom.

Na str. 109. stoji tvrdnja kako stručni naziv stručni pristupnik druge zemlje ne prepoznaju te se ističe da navedena tvrdnja nije točna. Problem neprepoznavanja stručnih pristupnika je problem općenito našeg sustava, i obrazovanja i rada, a ne problem nepostojanja takvog ekvivalenta u inozemstvu. Napominje se da je upravo ta skupina definirana i novim ISCEDOM 2011 i pod pojmom „short-cycle studies“.

Vežano uz prethodno navedeno stoji da ne postoje kriteriji kojim je stručni naziv stečen završetkom stručnog dodiplomskog studija u trajanju kraćem od tri godine izjednačen sa stručnim pristupnikom, odnosno stručnim prvostupnikom.

Ističe se kako su kriterije samostalno, po analizi starih studijskih programa i usporedbe s novim studijskim programima stručnih studija, radila visoka učilišta na razini Rektorskog zbora i Vijeća veleučilišta i visokih škola, odnosno njihovog zajedničkog povjerenstva, uz više-manje analitički pristup, no činjenica je da su to radila visoka učilišta i da je takav postupak prošao obje navedene razine, te na zajedničkom povjerenstvu Rektorskog zbora i vijeća veleučilišta i visokih škola, pri čemu je postupak (međutim, ne i kriteriji) definiran zakonom. Osnovni kriterij trebao je biti postojanje ekvivalentnog studijskog programa u današnjem „bolonjskom“ sustavu, trajanje, te kompetencije koje se stječu završetkom određenog studija.

Također se kao jedan od problema ističe to što se nakon završetka preddiplomskog studija izdaje svjedodžba, a ne diploma. Napominje se da se legislativa 2013. godine promijenila te sada svi studenti preddiplomskih i diplomskih studija po završetku studija dobivaju diplomu.

Nadalje, napominje se kako je „bolonjskom“ reformom napušten koncept stručnih sprema kao odrednice stupnja stečenog obrazovanja te u tom smislu poslodavci prilikom propisivanja uvjeta za zapošljavanje ne smiju koristiti taj koncept niti inzistirati na tome da se novi akademski i stručni nazivi pozicioniraju (rangiraju) sukladno tom konceptu, odnosno da se eksplicitno uspoređuju sa nekadašnjim stručnim spremama.

Na str. 110/111 navodi se konkretna pritužba na natječaj za radnom mjesto koju je pučki pravobranitelj proslijedio Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta. U Izvješću je navedeno kako se još uvijek očekuje odgovor Ministarstva, no odgovor je, po

zaprimljenom očitovanju fakulteta, u siječnju 2014. godine proslijeđen pučkom pravobranitelju. U očitovanju se kao razlog poništenja natječaja navodi racionalizacija radnih mjesta te da je odluka o navedenom donesena temeljem mišljenja Sindikata fakulteta i temeljem razmatranja od strane posebnog povjerenstva.

3.18. Diskriminacija temeljem vjere

Europski sud za ljudska prava je presudom Savez crkava „Riječ života“ i ostali protiv Hrvatske iz 2010. godine (u daljnjem tekstu: Presuda) utvrdio kršenje članka 9. (sloboda vjeroispovijedi) i čl. 14. (zabrana diskriminacije) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, odnosno diskriminaciju vjerske zajednice u ostvarivanju prava na slobodu vjeroispovijedi. Diskriminacija se sastojala u odbijanju države da s njima sklopi ugovore o pitanjima od zajedničkog interesa čime im je onemogućeno održavanje vjeronauka u javnim školama i predškolskim ustanovama kao i priznavanje učinka brakova sklopljenih pred predstavnicama tih vjerskih zajednica.

U svrhu što skorijeg izvršenja presude tijekom 2013. godine, Savezu crkava „Riječ života“, Crkvi cjelovitog evanđelja i Protestantskoj reformiranoj kršćanskoj crkvi u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: vjerske zajednice) je ponuđen novi (drugi) Prijedlog ugovora. Prijedlog ugovora sadrži odredbe na temelju kojih bi vjerske zajednice mogle obavljati djelatnosti vjerskog odgoja u vrtićima i školama, dušebrižništva vjernika u zdravstvenim i ustanovama socijalne skrbi, kaznionicama i zatvorima, oružanim snagama i policiji te obavljati vjenčanja s učincima građanskog braka.

Vjerske zajednice su se očitovale na ponuđeni Prijedlog ugovora, te su se pregovori oko njegovog sadržaja nastavili na način da su vjerske zajednice zatražile sklapanje ugovora koji bi između ostaloga sadržavao odredbe o financijskoj potpori iz proračuna. Izrađen je Prijedlog ugovora (trećeg) koji sadržava i odredbe o financijskoj potpori iz proračuna za rad vjerskih zajednica, koji je u ožujku 2014. godine ponuđen vjerskim zajednicama, te su pregovori oko sklapanja Ugovora kao pojedinačna mjera izvršenja predmetne presude u tijeku.

Stoga, Vlada Republike Hrvatske drži da se s njene strane te Komisije za odnose s vjerskim zajednicama i Ureda Komisije poduzimaju sve one mjere koje je moguće poduzeti u svrhu izvršenja presude.

3.20.1. Izvlaštenje

Bitna novina u predloženom Konačnom prijedlogu zakona o izvlaštenju i određivanju naknade je upravo rješavanje uočenih problema u praksi provođenja sada važećeg Zakona o izvlaštenju (Narodne novine, br. 9/94, 35/94, 112/2000, 114/2001, 79/2006, 45/2011 i 34/2012) i to kroz provedbu upravnog postupka uz poštivanje najviših postupovnih standarda posebice propisivanjem obveznog obavljanja očevida, provođenja usmene rasprave, sporazumnog izbor vještaka ili procjenitelja za određivanjem naknade (korisnika izvlaštenja i vlasnika nekretnine), donošenjem posebnih propisa iz područja prostornog uređenja o načinu procjene vrijednosti nekretnina, načinu prikupljanja podataka i njihovoj evaluaciji te o metodama procjene nekretnina, preciziranje radnji i sadržaja zahtjeva koje korisnik izvlaštenja, ali i javnopravno tijelo trebaju poduzeti, kao i rokova za postupanje. Očekuje se da će nova pravila osigurati provedbu prvostupanjskog postupka za manje od godinu dana

upravo propisivanjem jasnih pravila za sve sudionike postupka, pojačanom aktivnosti svih stranaka i uvođenjem rokova.

3.20.2. Naknada za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine

Potrebno je navesti kako je Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (Narodne novine, br. 92/96, 39/99, 42/99, 92/99, 43/2000, 131/2000, 27/2001, 65/2001, 118/2001, 80/2002 i 81/2002, u daljnjem tekstu: Zakon o naknadi) kao i svaki drugi propis u Republici Hrvatskoj objavljen u službenom listu Republike Hrvatske „Narodnim novinama“, čime su svi građani bili uredno, pravodobno i dobro obaviješteni o mogućnosti povrata oduzete imovine i rokovima koji su određeni za podnošenje zahtjeva.

Odredbe članka 48. stavaka 1., 2. i 3. Zakona o naknadi propisuju da se prijašnjem vlasniku daju u vlasništvo samo one pokretne koje imaju kulturnu, umjetničku ili povijesnu vrijednost. Pokretne iz stavka 1. ovog članka koje se smatraju kulturnom baštinom po propisima o zaštiti kulturne baštine, a koje su sastavni dio zbirki, muzeja, galerija i drugih sličnih ustanova, daju se prijašnjem vlasniku u vlasništvo, ali ne i u posjed, a prijašnji vlasnik ima pravo i na posebnu vrstu naknade koju će posebnom uredbom utvrditi Vlada Republike Hrvatske. Ostale pokretne iz stavka 1. ovog članka daju se prijašnjem vlasniku u vlasništvo i posjed.

Primjenjujući navedenu odredbu Zakona o naknadi nadležna tijela ovisno o vrsti pokretne za koju je zatražen povrat odlučuju o primjenu odredbi članka 48. stavaka 1. ili 2. Zakona, odnosno hoće li konkretna pokretnina biti vraćena u vlasništvo ili u posjed, ali ne i u posjed prijašnjem vlasniku.

Vezano za uredbu o posebnoj vrsti naknade za pokretne sa svojstvom dobra koje su sastavni dio zbirki, muzeja, galerija i drugih ustanova potrebno je istaknuti da je u tijeku izrada stručne podloge koja će vrlo brzo biti prezentirana Radnoj grupi čiji je zadatak izraditi navedeni Prijedlog uredbe.

Ministarstvo pravosuđa je u svojem radu poduzelo konkretne aktivnosti u vidu novog sustava upravljanja predmetima i reorganizacije rada te povećanjem kapaciteta i broja djelatnika što je u tijeku 2013. i 2014. godine rezultiralo skraćanjem rokova rješavanja predmeta u postupcima po izjavljenim žalbama na rješenja prvostupanijskih tijela u postupcima izvlaštenja i naknađivanja imovine oduzete za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

U odnosu na preporuku pod rednim brojem 69., uredima državne uprave u županijama da ojačaju kapacitete i povećaju broj djelatnika u imovinsko-pravnim službama, kako bi se skratilo vrijeme trajanja postupka izvlaštenja i povrata oduzete imovine, ističe se da uredi državne uprave u županijama mogu povećati broj službenika u imovinsko-pravnim službama samo ukoliko imaju osigurana sredstva za novo zapošljavanje te u skladu s Planom prijma u državnu službu u tijela državne uprave i stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske. Naglašava se također činjenicu da je na snazi Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 153/2009) te da je novo zapošljavanje dozvoljeno samo primjenom „klauzule 2 za 1“ (za dva otišla, jedan novo zaposleni). Ovdje se

također upućuje na mogućnost primjene pravnog instituta premještaja službenika, sukladno odredbama Zakona o državnim službenicima.

3.20.3. Građenje

Vezano uz podnaslov Ozakonjenje nezakonito izgrađenih objekata, u Izvješću je navedeno kako su stranke putem medija obavještavane kako mogu naknadno dopunjavati dokumentaciju. Navedeno nije sporno, no rok za podnošenje zahtjeva bio je 31. prosinca 2012. godine (ako se vodio inspekcijski postupak), odnosno 30. lipnja 2013. godine (ako se ne vodi inspekcijski postupak), te su stranke imale dovoljno vremena da upotpune zahtjeve. Ministrica graditeljstva i prostornoga uređenja je putem medija na to upozoravala stranke, odnosno da će se predmeti morati uzeti u rad uključujući i pravne posljedice iz činjenice da uz zahtjev, pa niti zaključak za dopunu predmeta, nije priloženo sve što je zakonom propisano.

Nadalje, vezano uz podnaslov Komunalni i vodni doprinos, pitanje plaćanja komunalnog doprinosa regulirano je Zakonom o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine, br. 36/95, 70/97, 128/99, 57/2000, 129/2000, 59/2001, 26/2003 – pročišćeni tekst, 82/2004, 178/2004, 38/2009, 79/2009, 153/2009, 49/2011, 144/2012 i 94/2013), te Pravilnikom o načinu utvrđivanja obujma građevine za obračun komunalnog doprinosa (Narodne novine br. 136/2006, 135/2010, 14/2011 i 55/2012). Postupak izdavanja rješenja o komunalnom doprinosu propisan je Zakonom o komunalnom gospodarstvu, a ne Zakonom o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama i ili Zakonom o prostornom uređenju. Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama upućuje na posebni propis, a Zakon o prostornom uređenju i gradnji samo prije izdavanja npr. potvrde glavnog projekta traži da se provjeri je li komunalni doprinos plaćen. Kod Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama komunalni doprinos plaća se nakon izvršnosti rješenja o izvedenom stanju, dok se naknada za zadržavanje nezakonito izgrađene zgrade u prostoru, plaća prije izdavanja rješenja o izvedenom stanju (isto je uređeno posebnom uredbom - Uredbom o naknadi za zadržavanje nezakonito izgrađene zgrade u prostoru). U postupku ozakonjenja nezakonito izgrađenih zgrada zakonom je propisano što se prilaže kako bi se moglo ishoditi traženo rješenje. Broj dokumentacije koju je nužno priložiti sveden je na minimum (zavisi o veličini objekta) upravo u cilju smanjenja troškova koje imaju stranke, te ubrzavanja postupaka. Netočan je navod da se u postupku izdavanja rješenja o izvedenom stanju moraju pribaviti i „razna skupa vještačenja“.

3.21. Zaštita okoliša

Vlada Republike Hrvatske napominje da Izvješće ne sadrži činjenice o postignutim rezultatima u području praćenja kvalitete zraka već samo kritički osvrt i pogrešno interpretiranje stanja za pojedine aktivnosti. Također, nije točan navod:

„Tako, primjerice, sustav praćenja kvalitete zraka u RH u 2013. g. nije do kraja uspostavljen jer su tek polovicom 2013. g. akreditirana dva referentna laboratorija za praćenje kvalitete zraka, a nepoznato je jesu li počeli s radom u tome svojstvu. Stoga podatci o kvaliteti zraka do kraja 2013. godine nisu validirani u skladu sa ZOZZ, niti mogu dati pravu sliku stanja zraka, koja je često dovodena u pitanje od strane lokalnog stanovništva i ekoloških udruga.“

Naime, sustav praćenja kvalitete zraka uspostavlja se sukladno zakonskim propisima i provodi sukladno raspoloživim sredstvima i ostalim kapacitetima uz ulaganje maksimalnih napora svih nadležnih tijela. Stupanjem na snagu Pravilnika o praćenju kvalitete zraka (Narodne novine, broj 3/2013) u siječnju 2013. godine stvorena je pravna osnova za

izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti referentnih laboratorija – osiguranje kvalitete mjerenja i podataka. Ministarstvo je u lipnju 2013. godine izdalo dvije dozvole za obavljanje djelatnosti referentnog laboratorija, ali je i nakon izdavanja tih dozvola ostalo nepokriveno osiguranje kvalitete mjerenja i podataka za onečišćujuće tvari benzen, PM 2,5, živu i benzo(a)piren. Za metode mjerenja kvalitete zraka tih onečišćujućih tvari do sada nismo zaprimili zahtjev pravne osobe za izdavanjem dozvole za obavljanje djelatnosti referentnog laboratorija. Popis pravnih osoba kojima je izdana dozvola javno je dostupan na web stranici ministarstva i u bazi podataka Agencije za zaštitu okoliša. Vezano uz aktivnosti praćenja kvalitete zraka u državnoj mreži za 2013. godinu ističe se da su pravne osobe, koje su u lipnju 2013. godine ishodile dozvole za obavljanje djelatnosti referentnih laboratorija, imale sklopljene ugovore od početka 2013. godine za mjerenje kvalitete zraka u državnoj mreži kao pravne osobe - ispitni laboratoriji za iste referentne metode praćenja kvalitete zraka, u opsegu koji su raspoloživa proračunska sredstva omogućavala i time je osigurano prikupljanje validiranih podataka.

Također se navodi:

„Posebno je problematična situacija u Splitsko-dalmatinskoj županiji kojoj se podatci s privatnih mjernih postaja onečišćivača koriste kao službeni podatci o kvaliteti zraka u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka (u daljnjem tekstu: državna mreža), kao i za izradu službenih izvješća i studija, bez osiguranih konačnih provjera. Također nije javno objavljena i dostupna Odluka MZOIP-a koja takvo postupanje odobrava, a koja se koristi kao objašnjenje što niti u 2013. godini (iako je predviđeni rok istekao 31.12.2007.) nisu uspostavljene nove mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka u državnoj mreži: Kaštelanski zaljev-1 i Split-1.“.

S tim u vezi ističe se da se mjerna mjesta za praćenje kvalitete zraka određuju temeljem složenih kriterija propisanih Pravilnikom o praćenju kvalitete zraka, ali također i uzimajući u obzir kriterije ekonomičnosti i korištenja postojećih mjernih mjesta, uz ispunjavanje uvjeta iz Pravilnika o praćenju kvalitete zraka. Predmetna mjerenja na području Splitsko-dalmatinske županije provode se i nadalje prema prethodnom definiranom programu i prema nadležnostima sukladno člancima 31. i 32. Zakona o zaštiti zraka. Mjerenja iz članka 31. obveza su jedinica lokalne samouprave, a mjerenja iz članka 32. provode se prema rješenju o prihvatljivosti zahvata za okoliš ili rješenju o objedinjenim uvjetima i time su legitimna mjerenja, a ne mjerenja s privatnih mjernih postaja kako se navodi u Izvješću. Zakonom o zaštiti zraka uređen je način uspostave i financiranja navedenih mjerenja.

Zbog racionalnosti i učinkovitosti za ispunjavanja kriterija za razmjenu podataka koristit će se mjerna mjesta iz državne mreže te također pojedina mjerna mjesta iz članaka 31. i 32. Zakona uz ispunjavanje uvjeta iz Pravilnika o praćenju kvalitete zraka čime će biti zadovoljeni kriteriji Provedbene Odluke Komisije 2011/850/EU.

4. Osobe lišene slobode i obavljanje poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma

Vlada Republike Hrvatske načelno se može složiti s utvrđenim činjenicama vezanim uz prenapučenost zatvorenih uvjeta izdržavanja kazne. Tijekom proteklih godina, a tako i tijekom 2013. godine, poduzimane su mjere za smanjivanje prenapučenosti kako kroz mala građevinska rješenja u pojedinim kaznenim tijelima, tako kroz promjene u zakonskim rješenjima. Tendencija smanjivanja broja zatvorenika kroz nekoliko proteklih godina te nezatno povećanje smještajnih kapaciteta u pojedinim kaznenim tijelima mogu se procijeniti kao pozitivni rezultati poduzetih mjera.

U suradnji s Uredom pučke pravobraniteljice tijekom 2013. godine u Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa posvećena je posebna pozornost te su uvažene sve preporuke i upozorenja vezana uz prava zatvorenika i sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka. Na osnovu preporuka izdani su nalozi kaznenim tijelima za postupanje u mjeri u kojoj su to dozvoljavali sigurnosni razlozi ili raspoloživa financijska sredstva.

Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa primio je pisanim putem preporuke Nacionalnog preventivnog mehanizma (u daljnjem tekstu: NPM) koje se odnose na tijela koja su predstavnici Ureda pučke pravobraniteljice posjetili, no do sada nije primio Izvješće s preporukama.

Stoga se sukladno članku 8. stavku 2. Zakona o nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, ukazuje na obvezu dostavljanja pisanog izvješća NPM-a tijelu ili ustanovi u kojoj je obilazak obavljen, a u slučaju utvrđenih nepravilnosti i tijelu nadležnom za nadzor tijela ili ustanove u kojoj je obilazak obavljen, kako bi nadležno tijelo za nadzor (Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa) mogao naložiti upraviteljima kaznenih tijela postupanje po preporukama te kasnije nadzirati njihovo provođenje.

Kako se u Izvješću u više navrata spominje „usmena preporuka ili upozorenje“ koje je upućeno upraviteljima kaznenih tijela u kojima su predstavnici Ureda pučke pravobraniteljice bili u obilasku, napominje se da bi o takvim preporukama trebalo pisanim putem izvijestiti Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa s obzirom da su sva kaznena tijela u Republici Hrvatskoj u njegovoj nadležnosti odnosno da je Središnji ured Uprave za zatvorski sustav zadužen za praćenje i nadzor zakonitosti njihovog rada.

U vezi preporuka koje se odnose na odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske od 17. ožujka 2009. i 3. studenoga 2010. godine, navodi se sljedeće:

- Preporuka NPM-a o sanitarnim čvorovima koji su odijeljeni samo do pola zida i nedostatku privatnosti za vrijeme korištenja sanitarnih čvorova - poduzimaju se aktivnosti da se do kraja 2014. godine, sukladno financijskim mogućnostima, prostor sanitarnog čvora u sobama fizičkom pregradom do visine stropa odijeli od ostatka sobe.
- Preporuka o izgradnji dizala u Zatvorskoj bolnici - tijekom 2013. godine bila su objavljena dva natječaja za izbor izvođača radova na koja nisu stigle adekvatne ponude pa će natječaj biti ponovljen u svibnju 2014. godine.

U Izvješću se navodi da u Pritvorskoj policijskoj jedinici Policijske uprave splitsko-dalmatinske i Policijske uprave istarske niti jedan policijski službenik nije isključivo raspoređen na rad u pritvorsku jedinicu, već svi paralelno obavljaju poslove voditelja ili pomoćnika voditelja smjene operativno-komunikacijskog centra i poslove pritvorskog nadzornika, međutim, nije navedena činjenica da su navedeni policijski službenici ovlašteni i za obavljanje poslova pritvorskog nadzornika.

U navedenim policijskim upravama nije ustrojena zasebna pritvorska jedinica i nisu sistematizirana radna mjesta samo za poslove pritvorskih nadzornika, međutim svi policijski službenici koji uz druge poslove obavljaju i poslove pritvorskog nadzornika imaju završen specijalizirani tečaj pritvorskog nadzornika, osposobljeni su za rad s uhićenicima i

prিতvorenicima, te su u opisu radnog mjesta tih policijskih službenika navedeni i poslovi pritvorskog nadzornika.

Vezano uz uočenu nepravilnost koja se očituje kroz neispravno ili nepotpuno ispunjene službene evidencije, napominje se da je kod uspostave same evidencije skrenuta pozornost svim nadležnim rukovoditeljima i pritvorskim nadzornicima da se svi obrasci i pismena koja se popunjavaju u vezi s uhićenikom i pritvorenikom u cijelosti popunjavaju te da se ispravci obavljaju na način propisan Uredbom o uredskom poslovanju.

Kroz redovne i izvanredne nadzore utvrđivat će se eventualni budući propusti te će se isti otklanjati kroz sustavno i kontinuirano praćenje kvalitete obavljanja poslova pritvorskog nadzornika od strane nadređenog rukovoditelja.

Vezano uz preporuku koja se odnosi na obavljanje liječničkih pregleda, napominje se da se svaki liječnički pregled uhićenika i pritvorenika obavlja na način da se vodi računa o privatnosti uhićenika i pritvorenika tijekom liječničkog pregleda, s čime su upoznati pritvorski nadzornici i policijski službenici, a zaključci liječnika su dostupni uhićeniku, pritvoreniku i njegovom branitelju.

Uzimajući u obzir navedeno, u konkretnom slučaju iz Izvješća radilo se o propustu policijskog službenika, a što će se riješiti kod budućih rekonstrukcija i izgradnje novih prostora.

Mogućnost boravka uhićenika i pritvorenika na svježem zraku, što je naznačeno kao nedostatak u Policijskoj upravi splitsko-dalmatinskoj, riješit će se kroz određene zahvate-preinake i to vanjskog djela zgrade u mjeri u kojoj će to biti moguće, kako bi se, sukladno mogućnostima, uredio i prilagodio prostor za boravak uhićenika na svježem zraku.

S obzirom da su u Policijskoj postaji Poreč uočeni brojni nedostaci te da prostorije za smještaj uhićenih osoba u potpunosti ne odgovaraju zakonskim i međunarodnim standardima, navedeni problem je moguće riješiti isključivo rekonstrukcijom prostorija ili prestankom korištenja istih i smještanje uhićenika u druge odgovarajuće prostore na području policijske uprave istarske.

Napominje se da se pritvorskim nadzornicima i policijskim službenicima posebna pozornost skreće na poštivanje temeljnih ljudski prava osoba lišenih slobode kao i na odredbe Konvencije protiv mučenja i drugih okrutnih i nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kažnjavanja, te do sada nisu zabilježeni slučajevi grubog kršenja odredbi navedene Konvencije.

Vezano za navode na str. 139. Izvješća, pod podnaslovom Zaštita osoba s duševnim smetnjama, ističe se da Ministarstvo zdravlja kontinuirano provodi aktivnosti na jačanju službi za zaštitu mentalnog zdravlja na lokalnoj razini.

Nadalje, na navode pučke pravobraniteljice kako je uputila preporuku Ministarstvu pravosuđa da se razmotri ponovno vraćanje u Prekršajni zakon zaštitne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja, napominje se da je Zakonom o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona (Narodne novine, broj 39/2013), koji je na snagu stupio 1. lipnja 2013.

godine, između ostalog je promijenjen katalog zaštitnih mjera i kao takav prilagođen potrebama prekršajnog sudovanja.

Zaštitna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja napuštena je u prekršajnom pravu sukladno tendenciji suvremenih zakonodavstava da se ta mjera primjenjuje samo na počinitelje težih kažnjivih djela, pazeći pritom na načelo razmjernosti. Zaštitna mjera ne smije se izreći ako nije u razmjeru s težinom počinjenog kažnjivog djela i kažnjivog djela koje se može očekivati od počinitelja.

Kod razmatranja opravdanosti primjene zaštitne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja u prekršajnom pravu mora se uzeti u obzir da se prekršaji i prekršajne sankcije propisuju samo za ona ponašanja kojima se povređuje ili ugrožava javni poredak, društvena disciplina i društvene vrijednosti čija zaštita nije moguća bez prekršajnog sankcioniranja, a njihova se zaštita, sukladno količini protupravnosti i stupnju društvene opasnosti, ne ostvaruje kaznenopravnom prisilom.

Stoga se prisilna hospitalizacija zbog počinjenog prekršaja i potencijalno ponovnog počinjenja prekršaja pokazuje kao preteška mjera s obzirom da predstavlja ograničavanje temeljnog ljudskog prava - prava na slobodu.

Prisilna hospitalizacija jedno je od najosjetljivijih pitanja zaštite osoba s duševnim smetnjama i u svakom konkretnom slučaju može biti primijenjena samo sukladno odredbama i duhu Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (Narodne novine, br. 111/97, 128/99 i 79/2002). Napominje se da je novi Prijedlog zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama prihvaćen u Hrvatskome saboru 7. ožujka 2014. godine te je u pripremi Konačni prijedlog zakona.

5.3. Besplatna pravna pomoć

Vezano uz navode o besplatnoj pravnoj pomoći ističe se kako su novim Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine, broj 143/2013) unijete značajne izmjene u sustav besplatne pravne pomoći te su, kao što je navedeno, mnogi od prijedloga pučke pravobraniteljice o unaprijeđenju sustava prihvaćeni. U odnosu na primarnu pravnu pomoć postupak za ostvarivanje primarne pravne pomoći je maksimalno pojednostavljen izravnim obraćanjem pružatelju primarne pravne pomoći, sredstva za pružanje primarne pravne pomoći osiguravaju se na principima projektnog financiranja, a korisnici primarne pravne pomoći izuzeti su od provjera imovnog stanja.

Međutim, da bi se osiguralo nesmetano i učinkovito funkcioniranje sustava besplatne pravne pomoći nije se moglo prihvatiti prijedlog da se u novi zakon unese odredba po kojoj bi primarna pravna pomoć bila financirana u minimalnom iznosu od 40 % svih proračunskih sredstava. Naime, iako su proračunska sredstva za 2014. godinu u iznosu od 4.020.000 kuna značajnija u odnosu na prethodne godine, moralo se voditi računa o dinamici naplate pravne pomoći odobrene u prethodnim godinama (na naplatu dolaze računi za pravnu pomoć odobrenu u 2011., 2012. i 2013. godini), kao i činjenici da su novim zakonom ublaženi imovinski uvjeti za odobravanje pravne pomoći.

6. Sudjelovanje u izradi propisa

Vežano za podnaslov Obiteljski zakon, pravobraniteljica ističe prijedlog da se u prijedlogu novog Obiteljskog zakona briše odredba prema kojoj centri za socijalnu skrb mogu poslovno sposobnoj osobi imenovati posebnog skrbnika radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa u drugim slučajevima propisanim odredbama Obiteljskog zakona.

Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da se ova odredba ne treba brisati. Naime, odredbom članka 241. stavka 1. točka 5. Konačnog prijedloga obiteljskog zakona određeno je: „(1) Radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa, centar za socijalnu skrb imenovat će posebnog skrbnika: 5. U drugim slučajevima propisanim odredbama ovoga Zakona, a kad je to potrebno radi zaštite prava i interesa odrasle osobe.“. Odredbom stavka 4. istoga članka propisano je: (4) Centar za socijalnu skrb može imenovati posebnog skrbnika i izvan ustanove (Centra za posebno skrbništvo) iz stavka 2. ovoga članka u slučajevima iz stavka 1. točka 5. ovoga članka, što znači da se u ovom slučaju radi o iznimnoj mogućnosti da centar za socijalnu skrb imenuje kao posebnog skrbnika osobu koja nije zaposlena u centru za posebno skrbništvo, ako je to potrebno radi zaštite interesa odrasle osobe, pri čemu se ne radi o zastupanju odrasle osobe u sudskom postupku. Navedeni slučajevi mogu biti primjerice: otvaranje bankovnog računa, podizanje mirovine, podizanje osobnih dokumenata ili neka druga jednokratna radnja koju je nužno poduzeti pri čemu nije potrebno osobu lišavati poslovne sposobnosti. Slično rješenje postoji i u važećem Obiteljskom zakonu.

Vežano uz podnaslov Zakon o socijalnoj skrbi navedeno je da je pravobraniteljica tijekom izrade novog Zakona o socijalnoj skrbi predlagala bolje uređenje statusa beskućnika te propisivanje prava i socijalnih usluga koje se osiguravaju u okviru sustava socijalne skrbi kao i osiguravanje sustavne skrbi na razini minimalnih standarda na državnoj razini, dok bi jedinice lokalne samouprave i veliki gradovi shodno financijskim mogućnostima propisana socijalna prava mogli priznavati u većem iznosu od minimalnog, kojeg jamči država. Isto tako, vežano za uvođenje novog imovinskog cenzusa, navodi se da je predlagano ponovo razmatranje određivanja cenzusa za ostvarivanje zajamčene minimalne naknade vežano uz posjedovanje 2 hektara zemljišta bez procjene tržišne vrijednosti obzirom da zemljište ima različitu vrijednost u blizini mora, na poljoprivrednom području ili u brdovitom dijelu te da kriteriji za definiranje imovinskog cenzusa ne bi trebali biti prepušteni diskrecijskim ocjenama socijalnih službi.

U odnosu na ove navode ističe se da u sustavu socijalne skrbi, beskućnici mogu ostvariti sva prava pod uvjetima propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi te da pravo na zajamčenu minimalnu naknadu ne može ostvariti korisnik koji ima u vlasništvu imovinu veću od propisane imovinskim cenzusom poput drugog stambenog prostora, zemljišta veće površine, pokretnina veće vrijednosti, automobila, dionica, plovila, štednje i slično. Intencija je usmjeravanje socijalnih naknada prema onima kojima je to uistinu potrebno, a od iznimne je važnosti definiranje imovinskog cenzusa, odnosno preciziranje vrijednosti imovine u vlasništvu korisnika i članova obitelji s kojima živi u zajedničkom kućanstvu.

Nadalje, navedena su stajališta pravobraniteljice vežana uz izradu Zakona o socijalnoj skrbi iz 2013. godine, a koja uključuju stajalište da uvođenje tražbine zabilježbe na nekretninama u vlasništvu korisnika socijalne skrbi nije dobro rješenje isto kao i uvođenje instituta povrata isplaćenih sredstava od nasljednika za slučaj smrti korisnika te stajalište da je bolje rješenje propisivanje imovinskog cenzusa kojim se određuje što korisnik socijalne

pomoći/usluge može imati u vlasništvu, a da mu se zbog ostvarivanja prava iz socijalne skrbi ne provodi zabilježba tražbine na nekretninama, odnosno da se od njegovih nasljednika ne potražuje povrat isplaćenih sredstava.

U odnosu na navedeno ističe se da se sustav socijalne skrbi temelji na načelu supsidijarnosti, što podrazumijeva odgovornost pojedinca i obitelji za vlastitu socijalnu sigurnost, a u slučaju kada osoba ne može osigurati uzdržavanje svojim radom, pravima koja proizlaze iz rada ili osiguranja, primitkom od imovine, iz drugih izvora, od osoba koje su je dužne uzdržavati na temelju propisa kojima se uređuju obiteljski odnosi ili na neki drugi način, ima prava u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi. Važno je istaknuti da se povrat isplaćenih sredstava zajamčene minimalne naknade, usluge smještaja ili boravka neće tražiti od nasljednika kao i od daroprimca ako bi isti ili članovi njihovih obitelji ostali bez imovine, odnosno prihoda potrebnog za podmirenje osnovnih stambenih i drugih osnovnih životnih potreba.

Vežano uz podnaslov Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o najmu stanova, napominje se da je unutar roka za javnu raspravu o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najmu stanova koja je trajala od 6. prosinca 2013. do 6. veljače 2014. godine, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja zaprimilo mišljenje pučke pravobraniteljice 2. siječnja 2014. godine u kojem iznosi problematiku socijalnoga najamnoga stanovanja te prijedloge na koji način bi isto trebalo biti uređeno, kao i pojedinačne primjedbe na tekst Nacrta prijedloga zakona.

Budući je Nacrt prijedloga zakona još uvijek u izradi te je u okviru javne rasprave pristigao veliki broj prijedloga te između ostaloga i da se prikupi točan broj stanova koje koriste zaštićeni najmoprimci, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja je na traženje predstavnika udruga zaštićenih najmoprimaca i predstavnika udruga vlasnika stanova, a radi nalaženja primjerenog rješenja problema zaštićenog najma, objavilo 19. ožujka 2014. godine Javni poziv svim zaštićenim najmoprimcima koji koriste stanove u vlasništvu fizičkih osoba sukladno Zakonu o najmu stanova i svim vlasnicima - fizičkim osobama čije stanove koriste zaštićeni najmoprimci da dostave podatke o stanu kojeg koriste zaštićeni najmoprimci. Nakon proteka roka za dostavu navedenih podataka, odnosno nakon usuglašavanja teksta Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najmu stanova sa primjedbama i prijedlozima koji su dani tijekom provedene javne rasprave i izrade teksta Zakona, a čija obrada je u tijeku, bit će ponovno organizirana javna rasprava prije upućivanja Zakona u vladinu i saborsku proceduru.

Izvjesno je da će na rješenja u Zakonu utjecati rezultati Javnog poziva, kao i druge mjere koje ovo Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja trenutno razmatra, a vezane su za problematiku stanovanja.

U odnosu na cjelokupni tekst Izvješća, Vlada Republike Hrvatske napominje da nije posebno isticala primjedbe u vezi upotrebe terminologije koja nije u skladu s važećim zakonima, pogrešnog navođenja naziva zakona, međunarodnih konvencija, akata Europske unije, pogrešnog i nepotpunog označavanja brojeva Narodnih novina i sličnih omaški, a koje su uočene na više mjesta u Izvješću.

Za svoje predstavnike koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Ranka Ostojića,

potpredsjednika Vlade i ministra unutarnjih poslova, Milanku Opačić, potpredsjednicu Vlade i ministricu socijalne politike i mladih, Orsata Miljenića, ministra pravosuđa, Arsena Bauka, ministra uprave, prof. dr. sc. Rajka Ostojića, dr. med., ministra zdravlja, doc. dr. sc. Željka Jovanovića, dr. med., mr. oec., ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Mihaela Zmajlovića, ministra zaštite okoliša i prirode, Anku Mrak Taritaš, ministricu graditeljstva i prostornoga uređenja, Evelina Tonkovića, zamjenika ministra unutarnjih poslova, Maju Sporiš, zamjenicu ministrice socijalne politike i mladih, Sandru Artuković Kunšt, zamjenicu ministra pravosuđa, dr. sc. Zorana Pičuljana, zamjenika ministra uprave, prim. mr. sc. Marijana Cesarika, dr. med., zamjenika ministra zdravlja, prof. dr. sc. Sašu Zeleniku, zamjenika ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Hrvoja Doku, zamjenika ministra zaštite okoliša i prirode i mr. sc. Željka Uhlira, zamjenika ministrice graditeljstva i prostornoga uređenja.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović